

Της Δήμητρας Χαλικιά

Οι έλληνες κτηνοτρόφοι χρησιμοποιούν για βόσκηση γαίες , χαρακτηρισμένες κυρίως ως **χορτολιβαδικές** και **δασικές εκτάσεις** (ήτοι διάκενα μεταξύ των δασών, αλπικά λιβάδια , λειμώνες)

Τόσο οι “χορτολιβαδικές εκτάσεις” όσο και οι δασικές εκτάσεις προσδιορίζουν “μορφή γής”.

[\[1\]](#)

Ο όρος όμως “βοσκότοπος” σύμφωνα και με την Απόφαση 664 του Δ' Τμήματος του ΣτΕ προσδιορίζει “χρήση γής”. Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι ο όρος “βοσκότοπος” ενέχει συγκεκριμένη θεσμική και νομική έννοια που δεν μπορεί να καλύψει τις δασικές εκτάσεις (βλέπε σχόλιο υποσημείωσης) . Κατά συνέπεια δεν είναι δυνατόν ενα γεωτεμάχιο να είναι ταυτόγχρονα “βοσκότοπος” (χρήση γής) και “δάσος” ή “δασική έκταση”(μορφή γής).

Το γεγονός αυτό μας υποχρεώνει να χρησιμοποιήσουμε άλλον όρο ο οποίος θα περιγράφει τις προς βόσκηση γαίες και ο οποίος θα μπορεί να συμπεριλαμβάνει τόσο τις χορτολιβαδικές εκτάσεις που δεν τις διαχειρίζεται η Δασική Υπηρεσία και διέπονται από καθεστώς άλλο από αυτό που ορίζεται από την Δασική Νομοθεσία, καθώς και τις δασικές εκτάσεις , (όχι δάση), δηλ.θαμνώδεις πρινώνες που η διαχείρισή τους διέπεται από την Δασική Νομοθεσία.

Για τους παραπάνω λόγους λοιπόν, προτείνουμε να χρησιμοποιείται ο όρος “**βοσκήσιμες γαίες**” ,

επαναλαμβάνοντας ότι είναι ο μοναδικός όρος που συμπεριλαμβάνει το σύνολο των εκτάσεων που δύναται να βοσκηθούν (χορτολιβαδικές και δασικές) . Επιπροσθέτως, αποτυπώνει με ακρίβεια τον όρο grassland και pasture που αναφέρεται στους Κανονισμούς

της ΕΕ.

Εκτός εάν, για κάποιους λόγους κάποιος επιθυμούν να θέσουν εμμέσως θέμα αποχαρακτηρισμού των δασικών εκτάσεων, γεγονός το οποίο διαφαίνεται καθαρά από τα πεπραγμένα της Πολιτικής Ηγεσίας του ΥΠΑΑΤ με την στήριξη υψηλόβαθμων διοικητικών στελεχών οι οποίοι έχουν χρηματίσει σε θέσεις διοικητικής ευθύνης τόσο στην ΑΓΡΟΓΗ, όσο στον ΟΠΕΚΕΠΕ αλλά και σήμερα στο ΥΠΑΑΤ ή ως επιτελικά διευθυντικά στελέχη της ΓΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ.

Στόχος, όσων ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα (στο σύνολο της αλυσίδας παραγωγή-μεταποίηση-διοχέτευση των προϊόντων)

θα πρέπει να είναι

η επεξεργασία μέτρων τα οποία θα στηρίξουν την ελληνική παραγωγή και εν προκειμένω την ελληνική κτηνοτροφία . Στο μέτρο δε που αναλογεί στους παραγωγούς και στη Διοίκηση να συμμετέχουν ενεργά και σε θετική κατεύθυνση στην διαχείριση αυτού του φυσικού πόρου που αποτελεί την προϋπόθεση ύπαρξης αλλά και διατήρησης των ΠΟΠ και ΠΓΕΠ. Τις ‘**βοσκήσιμες γαίες**’.

Οι εκτάσεις αυτές (βοσκήσιμες γαίες) είναι οριακά εδάφη (γαίες) που δεν αποδίδουν αρκετά ούτε για την Γεωργία ούτε για την Δασοπονία, είναι δασικές εκτάσεις χαμηλής βλάστησης που κατά κόρον ασκείται η νομαδική Ελληνική Κτηνοτροφία, είναι τα χορτολιβαδά και δασολιβαδά

Για την ορθή διαχείριση αυτών των εκτάσεων (κτηνοτροφική δραστηριότητα και περιβαλλοντική προστασία), πρέπει να ακολουθηθούν τα παρακάτω βήματα :

1) Απογραφή , οριοθέτηση , χαρτογράφηση και διευκρίνιση του ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ αυτών των εκτάσεων . Επιπροσθέτως, για λόγους που άπτονται την καταβολή της Ενιαίας Ενίσχυσης, στο σύνολο των βοσκήσιμων γαιών , θα πρέπει να οριοθετηθεί και να χαρτογραφηθεί **ένα υποσύνολο**

στο οποίο θα αποτυπώνονται οι βοσκήσιμες γαίες οι οποίες πληρούν **τα κριτήρια της επιλεξιμότητας για να επιδοτηθούν από την ΕΕ στο πλαίσιο τόσο της Ενιαίας ενίσχυσης**

, όσο και των συνοδευτικών μέτρων της ΚΓΠ που συγχρηματοδοτούνται μέσα από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020. Αυτό το συγκεκριμένο υποσύνολο θα πρέπει να αποτυπωθεί με χωρικά δεδομένα και **να συνδέεται λειτουργικά με το Σύστημα Αναγνώρισης Αγροτεμαχίων (LPIS).**

2) Εκπόνηση Διαχειριστικών Σχεδίων επί του συνόλου των βοσκήσιμων γαιών ανά Περιφερειακή ενότητα

3) Μελέτες Βοσκοικανότητας (δηλαδή ο αριθμός των ζώων που μπορούν να βοσκήσουν και να αποδώσουν το μέγιστο δυνατό μακροπρόθεσμα και καθορίζεται από φυσικούς παράγοντες)

4) Μελέτες Βοσκοφόρτωσης (δηλαδή ο αριθμός των ζώων που βόσκουν σε μια βοσκήσιμη έκταση για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο)

5) Αλλαγή του τρόπου διανομής της “βοσκής” όπως αυτός ισχύει σήμερα (ήτοι οι δήμοι ΧΩΡΙΣ χαρτογραφικά υπόβαθρα μοιράζουν έκταση (η οποία μπορεί και να ανήκει στο Δημόσιο σύμφωνα με τον 4061/2012) σύμφωνα με τα ζώα που δηλώνει ο κάθε κτηνοτρόφος . Στη συνέχεια οι κτηνοτρόφοι “δηλώνουν” τη χρήση αυτών των εκτάσεων στην Αίτηση Ενιαίας Ενίσχυσης της οποίας την χωρική αποτύπωση (ψηφιοποίησή τους) καλείται να κάνει η εκάστοτε Πύλη εισαγωγής της αίτησης (μέχρι πρότεινως οι κατά τόπους ΕΑΣ και σήμερα ο Φορέας Β ήτοι το ΓΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ).

Τα παραπάνω είναι ανελαστικές προϋποθέσεις για τον ορθολογικό σχεδιασμό ενός Εθνικού Σχεδίου Ανάπτυξης της Ελληνικής Κτηνοτροφίας.

Το “σύστημα” διανομής των βοσκήσιμων γαιών στους κτηνοτρόφους όπου:

α) οι Δήμοι μοιράζουν γη χωρίς **χαρτογραφικά υπόβαθρα** (χωρίς να ευθύνονται αυτοί),

β) η ψηφιοποίηση των εκτάσεων αυτών γίνεται με «**όρους αδιαφανείς**» . Κανείς από τους κτηνοτρόφους δεν ξέρει που και τη έκταση του ψηφιοποιούν. Κορυφαίο παράδειγμα είναι ότι στην πληρωμή της Ενιαίας του 2014 παρατηρήθηκαν εκτεταμένα «φαινόμενα» μη ψηφιοποίησης βοσκήσιμης έκταση σε κτηνοτρόφους που την κατέχουν νομίμως και μάλιστα με ενοικιαστήρια, αλλά σε άλλους παραγωγούς.

γ) Η ένταξη ή “απένταξη” βοσκήσιμων γαιών στο υπόβαθρο του ΟΠΕΚΕΠΕ με όρους “φωτοερμηνείας” και μόνο είναι εκτός των άλλων απολύτως αντιεπιστημονική (διότι η επιτόπια επίσκεψη στα “φωτοερμηνευμένα” γεωτεμάχια είναι υποχρεωτική για την πιστότητα των αποτελεσμάτων) γεγονός που έχει οδηγήσει σε πάρα πολλά λάθη με τα γνωστά αποτελέσματα.

Τα παραπάνω βοηθούν στην διαιώνιση “εξωτερικών” (αλλά δυστυχώς θεσμικών παραγόντων της αγροτικής Ελλάδας) παραγόντων προς συνδικαλιστικό κομματικό όφελος.

Το χτένι ΕΣΠΑΣΕ στον κόμπο. Αυτό το σύστημα πρέπει να αλλάξει .

«Αγροτική έκφραση»

Μία πρόταση για σκέψη για τις βοσκήσιμες γαίες στην Ελλάδα

Πως μπορεί να δημιουργηθεί το «νέο» σύστημα

Το “νέο” σύστημα θα πρέπει **πρωτίστως** να διέπεται από την **Αρχή της Διαφάνειας και της Ίσης Μεταχείρισης** των Ελλήνων κτηνοτρόφων και να είναι ανοικτό στον Δημόσιο Έλεγχο. τ

Ο σχεδιασμός δε, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αυτοδιοικητική και περιφερειακή “εικόνα, έτσι όπως αυτή διαμορφώθηκε από τους νόμους του Καλλικράτη.

Οι Περιφέρειες λοιπόν, μπορούν και πρέπει να παίξουν πρωτεύοντα ρόλο στην Διαχείριση των Βοσκήσιμων Γαιών που εμπίπτουν στην δικαιοδοσία τους.

Με ποιο τρόπο :

1. **1. Άμεση απογραφή, οριοθέτηση, χαρτογράφηση και ιδιοκτησιακό καθεστώς ΟΛΩΝ των βοσκήσιμων γαιών**. Σημειώνουμε ότι το Σχέδιο δράσης των Βοσκήσιμων γαιών που υλοποιεί ο ΟΠΕΚΕΠε αφορά ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ στην επιλεξιμότητα αυτών για επιδότηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό της ΕΕ. **Κατά συνέπεια, η εργασία αυτή είναι μέρος του συνόλου το οποίο η χώρα οφείλει να αποτυπώσει.**

2. **2. Θα πρέπει ΑΜΕΣΑ να αρχίσει η υλοποίηση χαρτογραφικού υποβάθρου των ΒΟΣΚΗΣΙΜΩΝ ΓΑΙΩΝ στο σύνολό τους και ΟΧΙ ΜΟΝΟ των επιλεξιμών για επιδότηση, πληροφορία η οποία είναι ΧΡΗΣΙΜΗ το πολύ 2 έτη!**

3. **3. Να χρηματοδοτηθούν από το Γεωργικό Ταμείο (ΠΥΛΩΝΑΣ 2) η εκπόνηση των Διαχειριστικών σχεδίων, των μελετών βοσκοικανότητας και βοσκοφόρτωσης** είτε στο πλαίσιο συγκεκριμένου Μέτρου ενταγμένου στο πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, είτε στο πλαίσιο των ΠΕΠ 2014-2020, δεδομένου ότι το εγκεκριμένο Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ 2014-2020) αναφέρει την εκχώρηση του 30 % των πόρων του γεωργικού Ταμείου στις Περιφέρειες. Άλλωστε οι εν λόγω δράσεις δικαιολογούνται απολύτως από τις ίδιες τις προτεραιότητες που έχουν θέσει όλες οι περιφέρειες στο πλαίσιο της "Εξυπνης εξειδίκευσης" (RIS) που δεν είναι άλλες από την ανάπτυξη του αγροτοδιατροφικού τομέα με προτεραιότητα στην κτηνοτροφία.

4. **4. Να τροποποιηθεί το Σχέδιο ΠΑΑ 2014-2020 όπως αυτό υποβλήθηκε στην ΕΕ** το οποίο εκτός των άλλων πολλών "λαθών" στα συνοδευτικά μέτρα της ΚΑΠ (σχέδια βελτίωσης, αγρο περιβαλλοντικά, εξισωτική κλπ) προβλέπει ότι οι κτηνοτρόφοι μπορούν να επιδοτηθούν εφόσον ενταχθούν σε δράση αναχλόησης υποβαθμισμένων βοσκήσιμων γαιών αλλά μόνο όσοι κατοικούν σε Κρήτη και Νησιά του Αιγαίου.

Θα πρέπει να διεκδικήσουμε την ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ στο σύνολο της χώρας.

1. **5. Οι Περιφέρειες πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλία** συνεργασίας με το ΥΠΑΑΤ διεκδικώντας την ανάληψη της διανομής των "βοσκήσιμων γαιών". Ταυτόχρονα η κατανομή των βοσκήσιμων γαιών θα πρέπει να γίνεται σε επίπεδο περιφέρειας και όχι δημοτικού διαμερίσματος όπως ισχύει.

Η κατανομή σε επίπεδο Περιφέρειας θα εξομαλύνει τις απώλειες που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια εξ' αιτίας της επιλεξιμότητας των βοσκήσιμων γαιών, έτσι όπως αυτή ορίζεται από τους Κοινοτικούς Κανονισμούς.

1. **6.** Η διανομή θα πρέπει να διαρκεί **ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ** για 5 έτη και οι κτηνοτρόφοι θα έχουν την υποχρέωση της διατήρησης των βοσκήσιμων εκτάσεων .

2. **7.** Στη συνέχεια μέσω του ΟΠΕΚΕΠΕ οι Περιφέρειες θα λάβουν τα χαρτογραφικά υπόβαθρα του ΟΠΕΚΕΠΕ **με τις επιλέξιμες γαίες και τα ποσοστά επιλεξιμότητας αυτών .**

3. **8.** Παράλληλα θα πρέπει να διεκδικήσουν οι Περιφέρειες και τον ρόλο της **Πύλης Εισόδου των Αιτήσεων Ενιαίας Ενίσχυσης** (τον Φορέα Β όπως ονομάζεται στην τρέχουσα περίοδο). Έτσι διασφαλίζεται στο μέγιστο βαθμό η ορθή ψηφιοποίηση των βοσκήσιμων γαιών **με όρους απόλυτης διαφάνειας.**

Σημειώνεται στο σημείο αυτό, ότι η δημιουργία Υπηρεσίας “Πύλης Εισόδου των αιτήσεων της Ενιαίας Ενίσχυσης ” θα βοηθήσει και στην διοικητική ανασυγκρότηση στο τομέα της εφαρμογής των αγροτικών πολιτικών στην Περιφέρεια καθώς και στην καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των Περιφερειών. Ταυτόχρονα θα είναι ιδιαίτερα ωφέλιμο για τους αγρότες και κτηνοτρόφους, **δεδομένου ότι θα απαλαχθούν από την υποχρέωση καταβολής “παραβόλων” όπως ισχύει παρατύπως εδώ και πολλά χρόνια** και μάλιστα αδικαιολόγητα υψηλών, για την υποβολή της Αιτήσεώς τους. Δεδομένου ότι το ΥΠΑΑΤ με την σύμβαση που είχε υπογράψει με την ΠΑΣΕΓΕΣ και τις ΕΑΣ κατέβαλε ένα όχι ευκαταφρόνητο ποσό (ενδεικτικά αναφέρω ότι η τελευταία σύμβαση(2013) η οποία μάλιστα ήταν ανανέωση αρχικής, τιμολογήθηκε στα 27 εκατ. Ευρώ) και με αυστηρή ρήτρα να μην λαμβάνουν οι ΕΑΣ “παραβόλο” από τους αγρότες για την υποβολή των αιτήσεων.

Ρήτρα η οποία παραβιάστηκε πολλαπλώς,
όπως οι παροικούντες στο ΟΣΔΕ γνωρίζουν πάρα πολύ καλά.

ΟΜΩΣ η αποτελεσματικότητα των παραπάνω θα κριθεί και από κάποιες υποχρεωτικές ενέργειες και τροποποιήσεις νόμων στις οποίες οφείλει να προχωρήσει το ΥΠΑΑΤ και το ΥΠΕΚΑ επί της νομοθεσίας “βοσκήσιμες γαίες” έτσι όπως αυτή έχει διαμορφωθεί : **α)** με την τροπολογία στο σχέδιο νόμου “Άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων εκτός καταστήματος” (Μάιος 2014 Ελληνική Βουλή) και δίνεται ορισμός “βοσκότοπου” και **β)** με τον νόμο «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση, ρυθμίσεις Δασικής νομοθεσίας».(Αύγουστος 2014)

A) Σε ότι αφορά την τροπολογία του Μαΐου του 2014. Η τροπολογία αυτή ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΙ το "πεδίο εφαρμογής « των βοσκήσιμων γαιών» ΜΟΝΟ σε ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ. Όπως όμως αποδείξαμε παραπάνω οι βοσκήσιμες γαίες της χώρας δεν περιορίζονται σε αυτή την κατηγορία.

Το αντίθετο, ένας τέτοιος περιορισμός δημιουργεί πρόσθετα εμπόδια στους έλληνες κτηνοτρόφους

. Η δικαιολογία του ΥΠΑΑΤ ότι με αυτό τον τρόπο αυξάνονται οι επιλέξιμες βοσκήσιμες γαίες, δεν ευσταθεί καθότι ο προσδιορισμός των επιλεξιμοτήτων έχει τροποποιηθεί ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ με τον Κανονισμό 1307/2013

[2]

από την ίδια την ΕΕ και γνωρίζετε πολύ καλά ότι οι Κανονισμοί

είναι άμεσα εφαρμόσιμοι και άρα η τροπολογία ήταν εκ του περισσού επί του επιδίκου, φυσικά χρήσιμη για την παραπλάνηση των κτηνοτρόφων πριν τις Ευρωεκλογές.....

.Αλλά ας είμαστε έστω και την τελευταία στιγμή πριν τον γκρεμό σοβαροί : οι σημερινοί αποφασίζοντες πρέπει να σκεφθούν πολύ σοβαρά ότι η εφαρμογή Κανονισμών **δεν εγείρει θέματα αντισυνταγματικότητας, όπως εγείρει ο ορισμός που δόθηκε με την τροπολογία**

B) Σύμφωνα δε με το Νόμο του ΥΠΕΚΑ «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση, ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας» που ψηφίστηκε στα θερινά τμήματα τον Αύγουστο του 2014, δίνεται η δυνατότητα ανταλλαγής μεταξύ οικοδομικών συνεταιρισμών και Δημοσίου. Οι μεν θα "δώσουν πίσω" τις δασικές εκτάσεις και δάση που έχουν αγοράσει για αν οικοδομήσουν και το δε Δημόσιο θα τους παραχωρήσει κατά κυριότητα και χρήση τις "δημόσιες χορτολοβαδικών εκτάσεων". Είναι απολύτως σαφές ότι οι "δημόσιες χορτολιβαδικές" είναι οι ίδιες εκτάσεις που η τροπολογία ορίζει ως βοσκήσιμες. **Δηλαδή αυτές στις οποίες παραδοσιακά ασκείται η βόσκηση. Οι εκτάσεις αυτές εάν ανταλλάγουν δεν γυρίζουν στην κτηνοτροφία με δραματικά αποτελέσματα εις βάρος της ελληνικής κτηνοτροφίας και των ελλήνων κτηνοτρόφων.**

Πρέπει να διεκδικήσουμε την τροποποίηση αυτού του νόμου με στόχο την διασφάλιση αυτών των γαιών για τη χρήση της κτηνοτροφίας.

Τα παραπάνω δεν γίνονται από την μια ημέρα στην άλλη. Όποιος το ισχυρισθεί αυτό ψεύδεται. Χρειάζεται βάθος ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ για να βρουν "τα πράγματα τον δρόμο τους".

Τα παραπάνω όμως ΑΡΧΙΖΟΥΝ σε μια ημέρα. **Χρειάζεται πολιτική βούληση και**

πολιτική αξιοπρέπεια.

«Αγροτική έκφραση»

[1] Το 1987, η τότε κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ επιχείρησε με τον νόμο 1734 για την οριοθέτηση των βοσκοτόπων να αποχαρακτηρίσει εκατομμύρια στρέμματα δασικών εκτάσεων. Ο ορισμός που δινόταν στον βοσκότοπο είναι ο ίδιος με εκείνον της σημερινής τροπολογίας. **Ομως ο ν. 1734/87 το 1990, με την απόφαση 664 του Δ' τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας κρίθηκε αντισυνταγματικός**

. Όπως επισημαίνεται στην απόφαση, με την επίμαχη ρύθμιση, **«μια έκταση που ενδεχομένως αποτελεί δάσος ή δασική έκταση ή περιλαμβάνει δάσος ή δασική έκταση ή έχει κηρυχθεί αναδασωτέα χαρακτηρίζεται βοσκότοπος. Τούτο έχει ως συνέπεια την άμεση μεταβολή του δασικού χαρακτήρα και του προορισμού της εκτάσεως αυτής, αφού παύει πλέον να υπάγεται στο προστατευτικό πλέγμα των διατάξεων που διέπουν τα δάση και τις δασικές εκτάσεις ή τις αναδασωτέες εκτάσεις.**

(...) Περαιτέρω δεν έχουν θεσπιστεί οι όροι και οι προϋποθέσεις με τη συνδρομή των οποίων θα μπορούσε να επιτραπεί κατ' εξαίρεση η επέμβαση σε δάση και δασικές εκτάσεις. (...) Έτσι καθιερώνεται νομοθετικά η δυνατότητα μιας έντονης και ποσοτικώς απροσδιόριστης επέμβασης στα προστατευόμενα από τα άρθρα 25 και 117 του Συντάγματος φυσικά αγαθά», αναφέρει η απόφαση.

Το 1997 ακολούθησε δεύτερη απόφαση (Ε' τμήμα, αρ. 370/97), με τις οποίες επιβλήθηκε η ακύρωση από την Πολιτεία όσων νομαρχιακών

[2] **Κανονισμός 1307/2013 , Άρθρο 4, παράγραφος 1, εδάφιο η) :** ως «μόνιμος βοσκότοπος και μόνιμος λειμώνας», (που αναφέρονται από κοινού ως «μόνιμος βοσκότοπος») νοείται η γη που χρησιμοποιείται για την ανάπτυξη αγρωστωδών ή άλλων ποωδών κτηνοτροφικών φυτών με φυσικό τρόπο (αυτοφυή) ή με καλλιέργεια (σπαρμένα) και δεν έχει περιληφθεί στην αμειψισπορά επί πέντε έτη ή περισσότερο· μπορεί να περιλαμβάνει άλλα είδη, όπως θάμνους και/ή δένδρα που προσφέρονται για βοσκή, υπό τον όρο ότι επικρατούν τα αγρωστώδη και λοιπά ποώδη κτηνοτροφικά φυτά, καθώς και, εφόσον ληφθεί σχετική απόφαση των κρατών μελών, γη που προσφέρεται για βοσκή και εντάσσεται σε καθιερωμένες τοπικές πρακτικές όπου τα αγρωστώδη και λοιπά ποώδη κτηνοτροφικά φυτά παραδοσιακά δεν επικρατούν στις εκτάσεις βοσκής

